

Den 13. april 2023
FVM 262

GRUNDNOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

om Kommissionens forslag til ændring af Kommissionens forordning (EF) nr. 1881/2006 for så vidt angår maksimalgrænseværdier for mykotoksinerne T-2 og HT-2 i korn til fødevarer (komitésag)

KOM-dokument foreligger ikke

Resumé

Kommissionen har fremsat forslag om ændring til forordning (EF) nr. 1881/2006 af 19. december 2006 om fastsættelse af grænseværdier for bestemte forurenende stoffer i fødevarer (komitésag). Forslaget vedrører fastsættelse af maksimalgrænseværdier for summen af mykotoksinerne T-2 og HT-2 i en forordning til erstatning for de nuværende vejledende niveauer i en EU-henstilling. Forekomsten af T-2 og HT-2 afhænger bl.a. af klimaet (varme og fugt), men afhænger også af kornsorten, hvor havre er den kornsort, som er mest udsat. Den Europæiske Fødevarer sikkerhedsautoritet (EFSA) har i deres seneste vurdering fra 2017 skærpet det tolerable indtag, da T-2 og HT-2 blev vurderet mere sundhedsskadeligt end hidtil. DTU Fødevarer instituttet har vurderet forslaget og fundet, at under forudsætning af, at grænseværdierne for summen af T-2 og HT-2 overholdes, så vil grænseværdierne bidrage til at sikre, at danske forbrugeres eksponering nedbringes, og i stort omfang sikre, at forbrugere ikke udsættes for overskridelser af den akutte reference dosis (ARfD). Forslaget vurderes således at styrke beskyttelsesniveauet i Danmark og i EU. Forslaget forventes til afstemning i den Stående Komité for Planter, Dyr, Fødevarer og Foder (SCoPAFF) den 24. april 2023. Regeringen agter på den baggrund at støtte forslaget.

Baggrund

Kommissionen har fremsat forslag til ændring til forordning (EF) nr. 1881/2006¹ af 19. december 2006 om fastsættelse af grænseværdier for bestemte forurenende stoffer i fødevarer. Forslaget fastsætter nye maksimalgrænseværdier for summen af T-2 og HT-2 i korn og kornprodukter.

Forslaget er fremsat med hjemmel i artikel 2, stk. 2 i Rådets forordning (EØF) nr. 315/93 af 8. februar 1993 om fællesskabsprocedurer for forurenende stoffer i levnedsmidler.

Forslaget behandles i en forskriftsprocedure med kontrol i Den Stående Komité for Planter, Dyr, Fødevarer og Foder (SCoPAFF). Såfremt der er kvalificeret flertal for forslaget, forelægger Kommissionen –

¹ Forordning 1881/2006 erstattes i foråret 2023 af en ny forordning. Først ved offentliggørelsen kendes forordningens nummer, hvorfor der i forslaget refereres til ændring af forordning 2023/xxxx.

med henblik på legalitetskontrol – forslaget for Rådet og Europa-Parlamentet, der udtaler sig med henholdsvis kvalificeret og absolut flertal inden for tre måneder. Kommissionen vedtager forslaget, såfremt Rådet og Europa-Parlamentet tilslutter sig forslaget, eller ikke har udtalt sig inden for tidsfristen. Opnås der ikke kvalificeret flertal i Den Stående Komité, forelægger Kommissionen sagen for Rådet, der udtaler sig med kvalificeret flertal inden for to måneder. Kommissionen underretter samtidig Europa-Parlamentet. Hvis Rådet vedtager forslaget eller ikke udtaler sig inden for fristen, skal forslaget sendes til Europa-Parlamentet til legalitetskontrol. Kommissionen vedtager forslaget, hvis Europa-Parlamentet ikke inden for en frist på fire måneder har gjort indsigelse mod forslaget.

Forslaget ventes til afstemning i den Stående Komité for Planter, Dyr, Fødevarer og Foder (SCoPAFF) den 24. april 2023.

Formål og indhold

T-2 og HT-2 er mykotoksiner, som dannes af fusariumsvampe på kornafgrøder, mens de stadig er på marken. Vækst af fusariumsvampe og deres dannelse af toksiner afhænger bl.a. af afgrødetype og vejr, især ved kornets blomstring. Da vejret spiller en stor rolle ses der stor variation i indholdet fra år til år og også geografisk variation. Havre er den kornsort, hvor der findes højst indhold af T-2 og HT-2. Akut indtagelse af T-2 og HT-2 kan medføre opkastninger. Den Europæiske Fødevarsikkerhedsautoritet (EFSA) har identificeret den kritiske akutte effekt (den skadevirkning, der ses ved den laveste dosis) som følge af indtag af T-2 og HT-2 til at være opkastninger, mens den kritiske subkroniske effekt er en reduktion i antallet af hvide blodlegemer. EFSA har i deres seneste vurdering fra 2017 skærpet det tolerable indtag, da T-2 og HT-2 blev vurderet mere sundhedsskadeligt end hidtil.

Kommissionen har i henstilling 2013/165 opfordret medlemsstater og fødevarermyndigheder til at indsamle data for T-2 og HT-2. Henstillingen indeholder desuden vejledende niveauer for T-2 og HT-2 samt en opfordring til at foretage undersøgelser for at identificere de faktorer, som medfører højere indhold end de vejledende niveauer. Der er altså i henhold til de eksisterende regler ikke tale om, at fødevarerne ikke må markedsføres ved højere indhold end det vejledende niveau.

Det foreliggende forslag omhandler maksimalgrænseværdier. Signifikant overskridelse af en maksimalgrænseværdi vil betyde, at fødevarerne ikke må markedsføres. Der er altså tale om en væsentlig stramning selv for de fødevarer kategorier, hvor værdien er uændret. Forslaget er i overensstemmelse med ALARA princippet – As Low As Reasonably Achievable – altså så lavt som det er praktisk muligt, men særligt for havre er niveauerne et kompromis mellem at sikre markedsforsyningen og at beskytte forbrugere mod sundhedsskadelige effekter.

Hovedkategori	Fødevarerkategori	Foreslået maksimalgrænseværdi (mikrogram/kg)	Nuværende vejledende niveau i EU-henstilling 2013/165 (mikrogram/kg)
Uforarbejdet korn	Maltbyg	200	200
	Byg (undtagen maltbyg)	150	200
	Majs	100	200
	Durumhvede	100	100
	Havre (med skal)	1250	1000
	Andre kornsorter, undtagen ris	50	100
Korn til direkte konsum	Havre	100	200
	Byg, durumhvede	50	50

Hovedkategori	Fødevarekategori	Foreslået maksimalgrænseværdi (mikrogram/kg)	Nuværende vejledende niveau i EU-henstilling 2013/165 (mikrogram/kg)
	Majs	50	100
	Andre kornarter, undtagen ris	20	50
Formalede kornprodukter til direkte konsum	Havreklid, havreflager	100	200
	Andre havreprodukter end havreklid og havreflager	100	100
	Klid fra andet korn	50	100
	Majsprodukter	50	100
	Produkter af andre kornsorter, undtagen ris	20	50
Forarbejdede fødevarer	Morgenmadscerealier som består af mindst 75 pct. klid, havreprodukter, byg, majs og durum <u>og med mindre end 40 pct. havre</u>	50	75
	Morgenmadscerealier som består af mindst 75 pct. klid, havreprodukter, byg, majs og durum <u>og med mindst 40 pct. havre</u>	75	75
	Havrekager	100	25
	Bageriprodukter, pasta, kornbaseret snacks og andre morgenmadprodukter end ovennævnte, undtagen risprodukter.	20	25
Babymad	Fødevarer baseret på cerealier til spædbørn og småbørn og produkter til særlig ernæring af spædbørn og småbørn, undtagen risprodukter.	10	15

Hvis vedtaget vil forslaget være gældende fra 1. juli 2024. Produkter, som er markedsført inden denne dato, kan forblive på markedet inden for holdbarhedsdatoen.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet vil få forelagt sagen som et led i forskriftsproceduren med kontrol med henblik på legalitetskontrol.

Nærhedsprincippet

Forslaget vurderes at være i overensstemmelse med nærhedsprincippet, idet der er tale om gennemførelsesbestemmelser til en allerede gældende retsakt.

Gældende dansk ret

Grænseværdier for bestemte forurenende stoffer i fødevarer reguleres af Kommissionens forordning (EF) nr. 1881/2006 af 19. december 2006 om fastsættelse af grænseværdier for bestemte forurenende stoffer i fødevarer. Ændringen vil være direkte gældende i Danmark. Der er lige nu vejledende niveauer for T-2 og HT-2 i Kommissionens henstilling 2013/165. Disse niveauer er ikke juridisk bindende.

Konsekvenser

En vedtagelse af forslaget har ingen lovgivningsmæssige konsekvenser. Forslaget har heller ingen væsentlige statsfinansielle eller administrative konsekvenser for det offentlige eller for EU's budget. Forslaget skønnes heller ikke at have væsentlige samfundsøkonomiske konsekvenser. Ligeledes medfører forslaget ingen nævneværdige administrative konsekvenser for erhvervslivet.

I forhold til erhvervsøkonomiske konsekvenser har DI Fødevarer oplyst, at en grænseværdi på 100 mikrogram/kg eller derover ikke vurderes at medføre erhvervsøkonomiske konsekvenser. DAKOFO (Dansk Korn & Foder) har oplyst, at der ikke har været mange problemer med fusarium i Danmark endnu, men det kan opstå på grund af et ændret klima og færre pesticider. Ifølge DAKOFO vil et worst case scenarie, hvor alt dansk havre til konsum (ca. 70.000 tons) skal nedklassificeres fra fødevarer til foder, koste ca. 17 mio. kr. Fødevarestyrelsen bemærker hertil, at det ikke er realistisk med et år, hvor alt havre skal nedklassificeres, da der er store geografiske forskelle i forekomst af fusarium afhængigt af bl.a. nedbør, tidligere afgrøde men også lysindfald mv. Et realistisk bud for et dårligt år vurderer Fødevarestyrelsen derfor vil være højst 10 pct. af høsten.

DTU Fødevarerinstitutionen har vurderet, at under forudsætning af, at grænseværdierne for summen af T-2 og HT-2 overholdes, så vil grænseværdierne bidrage til at sikre, at danske forbrugeres eksponering nedbringes, og i stort omfang sikre, at forbrugerne ikke udsættes for overskridelser af den akutte reference dosis (ARfD). DTU Fødevarerinstitutionen vurderer dog, at der stadig er forbrugergrupper, for hvem de foreslåede grænseværdier ikke er dækkende i forhold til at undgå overskridelse af ARfD ved akut eksponering. Det drejer sig om formalede majs- og havreprodukter (mel og gryn), der anvendes til hjemmelavet grød til spædbørn. DTU Fødevarerinstitutionen estimerer, at det vil kræve en grænseværdi på højst 30 mikrogram/kg, hvis man skal være sikker på at undgå overskridelser (dækker >95 percentilen).

Vedrørende kronisk toksicitet vurderer DTU Fødevarerinstitutionen, at der på baggrund af EFSA's beregninger kan være nogle danske børn, som overskrider det daglige tolerable indtag for T-2 og HT-2 og metabolitterne fra stofferne. DTU Fødevarerinstitutionen forventer dog, at de foreslåede grænseværdier vil have en klar effekt i forhold til at nedbringe forbrugernes eksponering.

DTU Fødevarerinstitutionens vurdering af grænseværdierne dækker alene summen af T-2 og HT-2. Ud over T-2 og HT-2 kan der findes en række toksiske metabolitter af T-2 og HT-2 i fødevarer, og som er omfattet af EFSA's tolerable daglige indtag. De foreslåede grænseværdier dækker kun T-2 og HT-2, hvilket DTU Fødevarerinstitutionen finder forståeligt, da de fleste analysemetoder kun kan analysere for T-2 og HT-2. DTU Fødevarerinstitutionen vurderer dog, at der foreligger en risiko for, at indholdet af toksiske stoffer i et parti underestimeres (og befolkningens eksponering underestimeres). DTU Fødevarerinstitutionen finder derfor, at der er et rationale for at etablere metoder, der dækker mere bredt, primært i forhold til de to glycolyserede metabolitter, der ofte ses i betydelige mængder i kontaminerede partier og senere at udvide grænseværdierne til at dække disse stoffer.

Fødevarestyrelsen bemærker til vurderingen fra DTU Fødevarerinstitutionen, at grænseværdierne i forslaget bygger på ALARA-princippet (As Low As Reasonably Achievable) – som et kompromis mellem det toksikologiske ønskelige og det praktisk opnåelige (altså et kompromis mellem det sundhedsmæssige og sikringen af markedsforsyningen). Havre er en afgrøde, som let angribes af fusariumsvampe, som danner T2 og HT2 toksiner, hvilket er afspejlet i de foreslåede grænseværdier. Hvis grænseværdierne for havre reduceres yderligere, vil der være en større andel af havreproduktionen, som skal kasseres, og Kommissionen har vurderet, at det kan give problemer med markedsforsyningen. Fødevarestyrelsen

vrderer, at de foreslåede grænseværdier udgør et nødvendigt kompromis mellem hensynet til forbrugerbeskyttelsen og hensynet til forsyningssikkerheden.

Høring

Sagen har været i høring på høringsportalen.

DI Fødevarer finder det glædeligt, at grænseværdien foreslås sat til 100 mikrogram/kg for havre i det seneste forslag. DI Fødevarer har tidligere fremført, at niveauerne for forarbejdet havre ikke er proportionale og bør reevalueres for at tage hensyn til det faktum, at der ikke sker nogen reduktion af T-2 og HT-2 i forarbejdningen efter afskalling. Oat bran og flaked oats er det samme som havre til direkte konsum, men de foreslåede maksimumsniveauer er betydeligt forskellige (200 for havre til direkte konsum og 50 for oat bran og flaked oats). Da der ikke sker nogen reduktion i behandlingen efter afskalling, er det ikke nogen forståelig grund eller videnskabelig baggrund for forskellen. DI Fødevarer skriver endvidere, at den fremtidige retsakt bør tage hensyn til:

- År-til-år, sæson til sæson og regionale variationer i niveauerne af T-2-og HT-2-toksiner
- Faktiske reduktioner opnået gennem forarbejdning
- Manglende agronomiske afbødningsstrategier/mitigation og hurtige testmetoder.

DI Fødevarer mener ikke, at maksimumsgrænser er påkrævet eller passende, og indførelsen af uhenigtsmæssig lovgivning vil have en generel negativ indvirkning på forbrugernes sundhed i betragtning af de talrige dokumenterede sundhedsmæssige fordele ved at indtage havre. DI Fødevarer henviser i øvrigt til høringssvar fra den europæiske brancheorganisation CEREAL

Fødevarestyrelsen bemærker til DI Fødevarers tidligere kommentarer, at uforarbejdet havre efterfølgende er justeret til en grænseværdi på 1.250 mikrogram/kg, og altså højere end de 1.000, som DI Fødevarer argumenterer imod. Havreprodukter til direkte konsum står nu generelt til 100 mikrogram/kg og sammenlignelige produkter vil dermed have samme grænseværdi.

Orkla kommenterede tidligere på forslaget, da havre var foreslået til 50 mikrogram/kg. Her oplyste Orkla, at de gennem kornbranchen og deres leverandører er blevet gjort bekendt med, at indholdet af T-2 og HT-2 efter 'milling' er så højt, at det ikke vil være muligt for dem at producere færdigvarer med særligt stort indhold af havre. Ifølge Orkla siger mølleindustrien, at de ikke vil kunne garantere mere end det nuværende indikative niveau på 200, og det er derfor uheldigt, hvis grænsen for de endelige forbrugerprodukter bliver fastsat så lavt, at det ikke er nogen sammenhæng mellem disse, og hvad der reelt er muligt for mølleindustrien at opnå.

Fødevarestyrelsen bemærker til kommentarerne fra Orkla, at forslaget efterfølgende er ændret til, at grænseværdien for havre nu er 100 mikrogram/kg. Fødevarestyrelsen bemærker i øvrigt, at der for kemiske forureninger i fødevarer altid skal tages hensyn til analyseusikkerheden, således at et parti kun overskrider en maksimalgrænseværdi, såfremt værdien er signifikant overskredet.

DAKOFO – Dansk Korn & Foder glæder sig over, at der i det nye forslag sættes en ny grænse for T-2 og HT-2 for havre på 100 mikrogram/kg. DAKOFO kommenterer, at Fødevarestyrelsens egen kontrol over mykotoksiner i fødevarer fra 2021 viser fund i 5 ud af 6 prøver i kontrollen med fundne værdier op imod 200 mikrogram/kg. Idet der er stor nervøsitet for, om fusarium vil sprede sig mere i Danmark end den allerede er, frygter DAKOFO, at det fremadrettet kan blive svært at source havreprodukter, der overholder en meget strammere grænseværdi end de 100 mikrogram/kg. Dette skal også ses i lyset af, at der

generelt bliver færre og færre svampemidler godkendt i Danmark til bekæmpelse af disse svampesygdomme. DAKOFO anbefaler derfor, at man forsøger at komme så tæt på de 100 mikrogram/kg, som foreslås nu.

DAKOFO har tidligere kommenteret, at der fortsat er begrænset erfaring med monitorering af summen af T-2 og HT-2, hvorfor det er ukendt, hvilke niveauer man kan opnå i høstår med mere udtalte udfordringer med fusariumtoksiner. DAKOFO skriver endvidere, at Fødevarestyrelsens egen kontrol viser store udsving i resultaterne for mykotoksiner. Det kan potentielt have den konsekvens, at man mister betydelige mængder konsumafgrøder. Med hensyn til byg til maltproduktion udgør malt ca. 10-20 pct. af den færdige øl, og der forekommer derfor en betydelig fortynding af indholdet og af et eventuelt indhold af fusariumtoksiner. Hertil kommer der en reduktion under selve maltningsprocessen, hvor byggen undergår en række mekaniske oprensningstrin og endvidere vil udvaskning med vand ske under støbningen.

DAKOFO anfører, at hvis man ser på EFSA-vurderingen fra 2017, fremgår det, at der ikke er problemer med indholdet i øl og andre alkoholiske drikke, som alle ligger langt under de vejledende grænseværdier. DAKOFO refererer til Kommissionens Farm to Fork strategi, hvor der er et mål om at reducere forbruget af pesticider med 50 pct. inden 2030. Dette mål kan reducere landbrugserhvervets mulighed for at bekæmpe de svampe, der danner mykotoksiner i afgrøderne. DAKOFO anbefaler, at maksimalgrænseværdien for T-2 og HT-2 for maltbyg fastholdes på 200 mikrogram/kg, da forarbejdningsprocessen af maltbyg ikke giver anledning til at reducere grænseværdien yderligere.

Fødevarestyrelsen bemærker til DAKOFOS kommentarer, at maltbyg i seneste version står til en grænseværdi på 200 mikrogram/kg, og dermed er sat højere end for byg generelt. Grænseværdierne er et kompromis mellem det toksikologiske ønskelige og samtidig sikre markedsforsyningen.

Forbrugerrådet TÆNK kan generelt og principielt tilslutte sig grænseværdier for Mykotoksiner i fødevarer, da der er tale om sundhedsskadelige stoffer, og da en begrænsning af disse derfor potentielt medfører en forbedret sikkerhed og sundhed for befolkningen som helhed. Forbrugerrådet TÆNK ser gerne, at mykotoksinniveauerne i fødevarer er så lave som muligt, og støtter derfor op om forslaget om, at de nuværende vejledende niveauer for T-2 og HT-2 ændres til maksimalgrænseværdier, da Forbrugerrådet TÆNK ser det som værende en fordel for fødevarerens sikkerhed.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Man er fra dansk side ikke bekendt med offentlige tilkendegivelser om forslaget i andre medlemsstater.

Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen finder det væsentligt, at der i EU fastsættes grænseværdier for forurenende stoffer, der bidrager til at øge forbrugersikkerheden. Forslaget betyder et øget beskyttelsesniveau, da fastsættelse af maksimalgrænseværdier for T-2 og HT-2 i en forordning giver bedre beskyttelse end de nuværende vejledende niveauer i en henstilling. Maksimalgrænseværdier er juridisk bindende og betyder, at fødevarer ikke må markedsføres ved en signifikant overskridelse af en maksimalgrænseværdi. Regeringen agter på den baggrund at støtte forslaget.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.